השוחט פרק שני חולין

סתימתאה. שיש משנה וברייתא הרבה שאמר ר' אלעזר בר' שמעון ורגילים התנאים לסדרן במשנה בלשון סתם והאי סתמא דמזבח הוא נמי אמרה וגמרא גמיר לה ר' יוחנן מרביה דהא ר' אלעזר אמרה: **וכח אחד.** ולרבנן ליפלוג. ועוד לר' אלעזר נופיה ליפלוג כגון דשחטה חד גברא בתרי סודרי שנתמלא שחיטה בא חברו ונטל סודרו מרחשו ועטפו בסודר אחר ומדלא מפליג ש"מ תרוויהו מיטמו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף: **אלא.** לא מתרץ כרב יוסף אלא הכי תרץ דתנא בפרה פסולה מיצטריך ליה לפלוגי ולאשמועינן דאע"ג דנפסלה מיהו קודש פסולה תורת פרה עליה והעסוקין בה נטמאו והכשרה לא חש לאורויי לי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לי אינה אלא לכסוף: **וכמועד לשמו פטור.** כשזרק הפסח על המזבח קאי בפרק תמיד נשחט (פסחים סג.) ומרבינן התם [שם.] לשאר זבחים שנשחטן בפסח על המזבח שלוקה עליהן משום לא תשחט על חמץ" וקאמר ר' שמעון שהשחיטה פסח בתוך המועד כגון שאבד בתרנגה עשר והקריב אחר תחתיו ונמצא הראשון במועד ושחטו לשמו על המזבח פטור דהא זבח פסול הוא אלא אלא מזי שלא לשמו: **אלא לשמו.** דשחטו לשם שלמים: **חייב.** שנשחט לאחר זמנו קרב שלמים וזה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא ומדקתני שלא לשמו חייב מכלל דרישא דקתני לשמו פטור היינו דשחטיה סתמא וסתמא קרי לשמו דאי לשמו דוקא קאמר הא סתמא חייב קשיא סיפא דלא ממייב ליה אלא בשלא לשמו בהדיא. וגרסינן והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור: **והוינן בה.** בסתמא אמאי פטור: **הא סתמא שלמים הוא.** דנפקא לן מיזבחת פסח לה' אלהיך לאן ובקר" דמומר פסח קרב שלמים בפסחים (דף ע:) ובמנחות (דף פג:) ובזבחים בפ"ק (דף ט.): **ש"מ.** מדקרי ליה [ג]פסול דפסח בשאר ימות השנה בעי למיעקר שם פסח מיניה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחיט ליה שלא לזמנו הוי פסח פסול ומיפלג פליגי בה בפסחים (דף ענ.): **ות"ר חייא בר גמדא גורקה.** תשובה זו שאני משיב מפי חבורה ואמרו לעולם לא בעי עקירה והאי דתנמעא דבעי עקירה: **כגון שהיו בעלים.** בפסח דלשון טמאי מתים ופסח זה לא נדחה מחמת איבוד אלא מחמת בעלים שנדחו מחמת טומאה לפסח שני והאי פסח חזי ליקרב בחייב הלכך בעי עקירה: **אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אפשר ליה בתחלה שחיטה.** דסתמיה הוי לפסח דתחלת שחיטה שמיה פסח: **אלא אי אמרת לא פסלה עד גמר שחיטה.** הא גמר שחיטה לאו פסח הואי דכיון דשחט ביה פורתא ולא איחזי לשהוייה לפסח שני אידחי ליה מפסח וכיון דלא חזי לפסח הא אמרת דלשלמים קאי וגמר שחיטה דידיה לשלמים הוא וכפורתא קמא לא איפסל משום שחיטת פסח שלא כזמנו דהא אינה לשחיטה אלא לכסוף: **אלא אי אמרת לא פסלה עד גמר שחיטה.** כשזרק הפסח על המזבח קאי בפרק תמיד נשחט (פסחים סג.) ומרבינן התם [שם.] לשאר זבחים שנשחטן בפסח על המזבח שלוקה עליהן משום לא תשחט על חמץ" וקאמר ר' שמעון שהשחיטת פסח בתוך המועד כגון שאבד בתרנגה עשר והקריב אחר תחתיו ונמצא הראשון במועד ושחטו לשמו על המזבח פטור דהא זבח פסול הוא אלא אלא מזי שלא לזמנו לשם שלמים: **אלא לשמו.** דשחטו לשם שלמים: **חייב.** שנשחט לאחר זמנו קרב שלמים וזה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא ומדקתני שלא לשמו חייב מכלל דרישא דקתני לשמו פטור היינו דשחטיה סתמא וסתמא קרי לשמו דאי לשמו דוקא קאמר הא סתמא חייב קשיא סיפא דלא ממייב ליה אלא בשלא לשמו בהדיא. וגרסינן והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור: **והוינן בה.** בסתמא אמאי פטור: **הא סתמא שלמים הוא.** דנפקא לן מיזבחת פסח לה' אלהיך לאן ובקר" דמומר פסח קרב שלמים בפסחים (דף ע:) ובמנחות (דף פג:) ובזבחים בפ"ק (דף ט.): **ש"מ.** מדקרי ליה [ג]פסול דפסח בשאר ימות השנה בעי למיעקר שם פסח מיניה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחיט ליה שלא לזמנו הוי פסח פסול ומיפלג פליגי בה בפסחים (דף ענ.): **ות"ר חייא בר גמדא גורקה.** תשובה זו שאני משיב מפי חבורה ואמרו לעולם לא בעי עקירה והאי דתנמעא דבעי עקירה: **כגון שהיו בעלים.** בפסח דלשון טמאי מתים ופסח זה לא נדחה מחמת איבוד אלא מחמת בעלים שנדחו מחמת טומאה לפסח שני והאי פסח

מסורת הש"ס

[א] פסחים סג., ב) פסחים סד. ודף ענ.; ג) נקמן קח.; ד) [עיין תוס' ערכין ד. ד"ה ולא ותוס' סוטה כז. ד"ה רב אחאי], ה) [לעיל יט.]; ו) [נקמן עמוד ב], ז) [שמות לד], ח) [דברים טז], ט) [ועיין תוס' נ"ק עז. ד"ה שחיטה], י) [פרשה בהעלותך סימן קכד].

תורה אור השלם

1. חַיָּ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִּבֵּר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ: יִרְמְיָהוּ ט ז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והתנן וכו' אין המשנה כן וכו'. יי"ל דמתניתין היא ס"ה מ"ג דמעלה דעעמייהו דרבנן מטוס דמפרכס" כר העמדה והערכה. כיון כל"מ פ"ת מהלי' איסורי מזבח: **באו"ד אבל לא שיבאת** בגליות. עיין לקמן פד ע"ת תוס' ד"ה כעינן, וכל"ק עו ע"ת תוס' ד"ה שחיטה עת"ר. ושם ע"ב תוס' ד"ה בשחטו. ועיין ד ע"ת תוס' ד"ה ולא:

מוסף רש"י

ובמועד לשמו פטור. כתוך הפסח סם לשמו שחטו לפסח על המזבח פטור מלא תשחט, דפסח שלא בזמנו לשמו פסול והוא לה שחיטה שאינה לאיש (פסחים סג.). שלא לשמו. אלא לשם שלמים, חייב. דלהכי קאי והוא לה שחיטה לאיש וחייב משום לא תשחט בהדי לחמ דלא ילחם ולא ימצא ואיכא מלקות נמי דשחיטה (שם). הא סתמא פטור. מלא תשחט, דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח מיניה הוא פסח ושחטו בשאר ימות השנה ופסול ושחיטה שחיטה לאיש היא (שם סד.). בעי עקירה. ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא, ולשון בעיא הוא, כלומר פשטינן לה מהכא אי לא (שם). בזרקה מפי חבורה. כולם הדו נדבר זה לאוקומי מתני' דמשמע דבעי למעקר שם פסח מיניה, כגון שהי בעליו טמאין בתרנגה עשר דתמיה לשם פסח שני קאי משום הכי בעי עקירה (שם). מפורעת. מגולה וגכרת, כמו (במדבר ה) ופרע את ראש האשה (ועיי"ש). ב' אוחזין בסכין ושוחטין. בהמה אחת (לקמן ל.).

שיטה מקובצת

[א] וכי תימא בעי העמדה והערכה והתנן. נ"ב עי' תוס' ערכין דף ד ע"א; [ב] מראשון ועטפו בסודר אחר. נ"ב נ"א וגמרה; [ג] ש"מ מדקרי ליה זבח פסול: **ד]** וחזר והתחיל לשחוט למטה או למעלה כגון שלא שהה שיעור שהיה בין חתיכה לשחיטה. כן מצאתי בגליון רש"י כת"י ישן;

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ת מהל' פסולי המוקדשין הל"י:
לז ב מיי' פ"ה מהל' ערכין וחרמין הל"י"ב סמג עשין קלא:
לח ג מיי' שם הל"ג ופ"ב מהל' שאר אבות הטומאה הל"ח:
לט ד ה ו ז מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל"י סמג עשין סג טושע"ע יו"ד סי' כא סעי' ג:

רבינו גרשום

אלעזר דאמר דאינה לשחיטה אלא לבסוף לפלוג בהכשירה דפרה כגון דשחטה חד גברא בשני סודרין כלומר כששחט סימן ראשון היה עטוף סודר אחד וכששחט סימן אחר נתעטף בסודר אחר דסודר קמא לא מטמא וסודר בתרא מטמא דאינה לשחיטה אלא לבסוף: לא לעולם אינה לשחיטה אלא לבסוף. אם תקשי לך מפני מה לא פליגי בזה שהענין בפסול דפרה קא מיירי וכו': אותיב רב אידי בר אבין וכמועד לשמו פטור וכו' הכי סברינן פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במועד (כלומר) אם שחטו במועד [על החמץ] לשם פסח פטור שפסח פסול הוא שלא לשמו ששחטו לשום שלמים על חמץ חייב דמארבעה עשר ואילך כשמתחיל תמיד של בין הערבים אין שוחטין שום זבח על חמץ אפי' תמיד ואפי' שלמים. שמעת מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה כלומר דלא חשוב שלמים אא"כ עקר שמו מפסח ושחטו לשום שלמים ולפיכך פטור (והרי כמן) ששחטו לשמו ולאו חשוב שלמים אלא פסח פסול שכבר עבר זמנו של פסח והא ק"ל דבי האי גוונא פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במועד דלא בעי עקירה דבלא עקירה חשוב שלמים ואמאי פטור כי שחטו על חמץ ואמר ר' חייא בר גמדא אמר רב נזרקה מפי חבורה וכו' כלומר אמרו בחבורה של רבנן כגון שהיו בעלים טמאי מתים כלומר לאו כדסברינן דחבורה דאבד פסחי והפרישו אחר תחתיו ונמצא במועד ושחטו על חמץ לשמו פטור דהוא ודאי חייב דחשוב שלמים בלא עקירה אלא כגון שהיו בעלים טמאי מתים דנדחו לפסח שני דסתמא לשמו קאי לפיכך פטור: ואי אמרת אינה לשחיטה אלא לבסוף כיון דשחט בה פורתא אידחי ליה מפסח כלומר אידחי ליה מפסח שני שאין יכול להשאירו עד אייר שכבר התחיל לשחוטו ואין חשוב פסח ואידך סימן הא כי קא שחיט שלמים קא שחיט ומחייב אלא ש"מ מדחוינן דפסוי דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפיכך כי התחיל לשחוט קבע ליה לפסח ולפיכך הוה ליה פסח פסול ופטור. א"ל אבי נהי דאידחי ליה מפסח כו' כלומר [1] אפי'

הגהות הב"ח

(1) נרשה דל"ל לעולם דאינה לשחיטה אלא כשיף ולי תמרת וכו'.

סתימתאה אבל חכמים אומרים [א]ב' שוחטים זבח אחד ולרבי אלעזר ברבי שמעון נמי לפלוג כגון דשחט חד גברא בשני סודרים דסודר קמא לא מטמא וסודר בתרא מטמא אלא בפסולא דפרה קא מיירי בהכשרה לא קא מיירי מתיב רב אידי בר אבין [ב]ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור ואמאי פטור פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ש"מ פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה [ג]ואמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו הכא במאי עסקינן כגון שהיו בעלים טמאי מתים דנדחין לפסח שני דסתמא לשמו קאי והאי הוא דבעי עקירה הא אחר לא בעי עקירה אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף איפסיל ליה מתחלת שחיטה אלא אי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף כיון דשחט ביה פורתא אידחי ליה מפסח מדמי פסח מי אידחי [ד] וכי תימא [ה]בעי העמדה והערכה [ו]והתנן [ז]שחט בה שנים או רוב שנים [ח]ועדיין היא מפרכסת הרי היא כחיה לכל דבריה אמר רב יהודה אמר רב [ט]השוחט בשנים ושלשה מקומות שחיטתו כשרה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי [י]בעינן שחיטה מפורעת וליכא ואף ר"ש בן לקיש סבר בעינן שחיטה מפורעת דא"ר שמעון בן לקיש מנין לשחיטה שהיא מפורעת שנאמר [יא]חץ שחוט לשונם מרמה דבר מתיב רבי אלעזר [יב]ב' אוחזין בסכין ושוחטין אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה שחיטתו כשרה אמאי והא ליכא שחיטה מפורעת אמר ליה ר' ירמיה משנתינו בסכין אחד ושני בני אדם אמר ליה רבי אבא אי הכי היינו דתני עלה [יג]אין חוששין שמא יטרפו זה על זה אי אמרת בשלמא בשתי סכינין ושני בני אדם שפיר מהו דתימא ליחוש דלמא סמכי אהדדי והאי לא אתי למעבד רובא והאי לא אתי למעבד רובא קא משמע לן דאין חוששין אלא אי אמרת בסכין אחת ושני בני אדם האי אין חוששין שמא יטרפו זה על זה שמא ידרוסו זה על זה מיבעי ליה אמר ליה רבי אבין תני יאין חוששין שמא

והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור. כך היא גירסת הקונטרס וקשה דלדידיה מסיפא נידוק מרישא ליפכא טעמא דלשמו הא סתמא חייב אלמא דלא בעינן עקירה וברוב ספרים ישנים גרסינן והוינן בה לשמו אמאי פטור פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ש"מ בעי עקירה פי' דאי סתמא לא בעי עקירה מ"מ סתם הוי שלמים ויכשר כששחטו לשם פסח מידי דהוה אשלמים ודאי ששחטן לשם פסח דכשרין: **מדמי פסח מי אידחי.** ואם תאמר ממה נפשך אידחי גם מדמי פסח דמכי שחיט פורתא איה ראויה לפדות אלא לנכנים ואין פודין קדשים להאכילן לנכנים ואם לאחר פדיון גומר שחיטתו אם כן הויא לה חולין בעזרה ואסורה באכילה וי"ל דמיד אחר פדיון יוציאנו חוץ ויגמור שם שחיטתו: **והתנן** שחט בה שנים או רוב שנים

ועדיין היא מפרכסת הרי היא בחיה לכל דבריה. [ד]אין המשנה כן נשוס מקוס אלא דדייק לה מתניתין דהעור והרוטב (לקמן קח:) דתנן השוחט בהמה טמאה לעובד כוכבים ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין [ה]אבל לא טומאת נבלות [ו]: **השוחט** בשנים **או** בג' מקומות.

פירש הקונטרס אחר כאן ואזר והתחיל לאחוז למעלה או למטה וקשה דאם אין רוב במקום אחד היאך שחיטתו כשרה ואם יש רוב במקום אחד [ז]שחט בה שנים או רוב שנים [ח]ועדיין היא מפרכסת הרי היא בחיה לכל דבריה אמר רב יהודה אמר רב [ט]השוחט בשנים ושלשה מקומות שחיטתו כשרה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי [י]בעינן שחיטה מפורעת וליכא ואף ר"ש בן לקיש סבר בעינן שחיטה מפורעת דא"ר שמעון בן לקיש מנין לשחיטה שהיא מפורעת שנאמר [יא]חץ שחוט לשונם מרמה דבר מתיב רבי אלעזר [יב]ב' אוחזין בסכין ושוחטין אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה שחיטתו כשרה אמאי והא ליכא שחיטה מפורעת אמר ליה ר' ירמיה משנתינו בסכין אחד ושני בני אדם אמר ליה רבי אבא אי הכי היינו דתני עלה [יג]אין חוששין שמא יטרפו זה על זה אי אמרת בשלמא בשתי סכינין ושני בני אדם שפיר מהו דתימא ליחוש דלמא סמכי אהדדי והאי לא אתי למעבד רובא והאי לא אתי למעבד רובא קא משמע לן דאין חוששין אלא אי אמרת בסכין אחת ושני בני אדם האי אין חוששין שמא יטרפו זה על זה שמא ידרוסו זה על זה מיבעי ליה אמר ליה רבי אבין תני יאין חוששין שמא

פירש ג' או ג' מקומות כגון רוב הקנה למעלה ורוב הוושט למטה ולפירושו לא משכחת שלשה מקומות: **מתיב רבי אלעזר שנים** אוחזין בסכין ושוחטין. לפירוש רבינו חננאל והשאלתות לא בעי לשנויי דהכא כששחט האחד הרוב דהא משמע שהשחיטה כשרה על ידי שניהם: **דלמא** סמכי אהדדי **ולא עבדי רובא.** לפירוש הקונטרס כל אחד לא ישחוט רוב ולפירוש השאלתות אין שניהם לא יעשו רוב:

למדתנו

נשם פסח קא שחיט לא גרסינן: **מדמי פסח.** דאוי הוא לימכר כולה גמר שחיטה: ולאחר לחוצן שאין לך מוס קבוע גדול מזה ודמיו לפסח וכיון דחזי לדמי פסח סתם שחיטה דידיה כולה לפסח: **וכי תימא.** אין קדשים נפדין בלא העמדה והערכה כדכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה וזו אין יכולה לעמוד על רגליה: **בשנים ושלשה מקומות.** שאחד כאן ו[ז]ומחזר והתחיל לשחוט למטה או למעלה: **מפורעת.** מגולה ונכרת דהיינו במקום אחד: **חץ שחוט.** שחיטה דומיא דחץ שאינו מותך בב' מקומות: **כ' אוחזין בסכין.** קס"ד בב' סכינין אחד למעלה ולד הראש ואחד למטה ולד החזה: **בסכין אחד.** ומאי אחד למעלה ואחד למטה דנקטי סכינא בתלכסון: **אי הכי.** לשון קושיא הוא: שמא

אינה לשחיטה אלא לבסוף ואי אמרת אידחי ליה מפסח נהי דמפסח מידחי מדמי פסח מי מידחי יכול למוכרו שחוט והדמים יהיו ראויין לפסח שני לפיכך פטור דחשוב פסח פסול ולא שלמים וכי תימא בעי העמדה והערכה כו' דאין יכול לפדותו בדמים אא"כ מעמיד ומערך. והתנן שחט בה שנים או רוב שנים כו' כלומר ריכול להערך ולפדות (כלומר) ומצינן למימר דמדמי פסח (מי מידחי) (ולא נדחה) ולפיכך פטור: השוחט בשנים ובשלשה מקומות כגון בענין זה שחיטה אלכסונית: שני חץ שחוט כלומר מה חץ שהוא ישר ואינו עקום אף שחיטה בענין דתהא מפורעת. מתיב ר' אלעזר שנים אוחזין בסכין הכי סברינן שנים אוחזין ב' סכינין (כלומר) כל אחד ואחד סכינו בידו ושוחט אחד קנה כלפי הראש והו למעלה ואחד ושט למטה מאותה שחיטה ששחט חברו בקנה שחיטה כשרה ואמאי והא ליכא שחיטה מפורעת שהקנה נשחט במקום אחד והושט במקום אחר. א"ל ר' ירמיה משנתינו בסכין אחד ושני בני אדם כלומר לאו כדסברת מאי למעלה ומאי למטה שאחד שחט את הקנה בסכין למעלה ואחד שחט את הושט למטה בסכין אחד אלא מאי למעלה ומאי למטה ששחטו בסכין אחד עמד אחד למעלה מן הצואר ואחד למטה מן הצואר ושחטו שניהם שחיטה מפורעת: האי לא אתי למעבד רובא כו' כלומר האי ששוחט הקנה סוכך על חברו ששוחט את הושט ולא אתי למעבד רובא בקנה והאי ששוחט את

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com